

N:o 87.

Af herrar **E. Hammarlund** och **F. Berg** i Stockholm, om
*löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid småskolor och
 mindre folkskolor samt åt biträdande lärare och lärarinnor
 vid folkskolor.*

Under återopande i väsentliga delar af den motivering, som finnes anförd i vår denna dag afgifna motion angående förbättring i folkskol-lärarepersonalens löner, drista vi härmed påkalla Riksdagens uppmärksamhet för en löneförhöjning äfven åt småskolans och mindre folkskolans lärare och lärarinnor samt för biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolan.

Vederbörligen examinerad lärare eller lärarinna, tillhörande dessa kategorier, åtnjuter för närvarande en minimilön af 300 kronor, hvar till kommer ett ålderstillägg om 50 kronor efter tio tjänstår. För oexaminerad lärare eller lärarinna finnes ingen minimilön fastställd, men såsom vilkor för att skoldistrikt skall åtnjuta lönetillskott af statsmedel är föreskrifvet, att lönen skall vara minst 250 kronor. I alla dessa fall tillkomma bostad och vedbrand eller ersättning härför.

Att nämnda ekonomiska vilkor äro synnerligen knappa, skola säkerligen de flesta villigt medgifva, och det torde därför icke kunna väcka undran, att starka önskingar om någon förbättring häri ofta blifvit uttalade, särskildt under de senaste åren. I likhet med hvad som skett i fråga om folkskolans lärarepersonal och af väsentligen samma skäl fann sig ock mot slutet af förra året centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening föranlåten att till dess 230 kretsföreningar utsända följande frågor:

1. Anses tiden vara inne för en framställning till statsmagterna om ny lönereglering för småskolans och mindre folkskolans lärare och lärarinnor samt för biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolan?
2. Hvad bör i så fall för närvarande lämpligen begäras?
3. Hvilka skäl anser kretsen böra andragas till stöd för en dylik framställning?

4. Huru stora äro inom kretsens område i allmänhet lefnadskostnaderna för en småskollärlarinna:

a) på landsbygden?

b) i stad (eller med stad jemförligt samhälle)?

5. Till huru stort belopp uppgå i allmänhet inom kretsens område en småskollärlarinnas öfriga nödvändiga utgifter (ränta och amortering å studieskuld, skatter, bokinköp m. m.)?

6. Till hvilket belopp kan inom kretsens område den årliga inkomsten i medeltal beräknas:

a) för qvinliga grofarbetare?

b) för qvinliga yrkesarbetare (bokbindare, sättare o. s. v.)?

c) för qvinliga skrifbiträden och med dem jemförliga personer, anställda i handel, yrken och näringar?

d) för qvinnor, hvilka med hänsyn till utbildning äro ungefärligen likställda med småskollärlarinnor? (Deras titlar angifvas.)

e) } (Här angifvas andra grupper af personer, som inom kretsområdet äro
f) } mera allmänt representerade och hvilka kretsen anser böra upptagas.)
o. s. v. }

Med några enstaka undantag hafva kretsarne varit ense derom, att icke blott för folkskolans lärarepersonal, utan äfven för småskolans en ny löneroglering är behöflig. I allmänhet hafva de ansett, att lönen för småskollärlarinna bör, såsom hittills varit fallet, utgå med ett belopp, som svarar ungefär mot hälften af folkskollärelönen, dock att för dem det första ålderstillägget fortfarande borde utgå först efter tio år, enär småskollärlarinna får räkna tjänstår genast från första anställningen, medan deremot folkskollärlärens tjänsteålder beräknas först från den tidpunkt, då han erhållit ordinarie tjänst.

Beträffande det belopp, som kretsarne ansett lämpligen böra begäras för småskolans och mindre folkskolans lärare och lärarinnor samt för biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolan, hafva svaren varit något afvikande, beroende på de högre eller lägre lefnadskostnaderna å olika orter. En medeltalsberäkning gifver till resultat en grundlön af 405 kronor samt en slutlön af 556 kronor. Kretsarnes önsknings i detta hänseende kunna i korthet sammanfattas så, att de vilja hafva minimilönen höjd till 400 kronor samt att derutöfver borde utgå ett ålderstillägg å 100 kronor efter tio år och ett nytt ålderstillägg å 50 kronor efter femton år, så att slutlönen för examinerad småskollärlarinna blefve 550 kronor — allt förutom bostad och vedbrand.

De skäl, som af kretsföreningarne andragits såsom stöd för den önskade löneförbättringen, äro i hufvudsak desamma, som blifvit anförda till ådagaläggande af nödvändigheten att höja folkskollärlärens löner, hvadan vi här kunna åtnöja oss med en hänvisning till den redogörelse härför,

hvilken återfinnes uti vår med afseende på folkskollärarepersonalen väckta motion.

Svaren å de trenne sista af kretsföreningarne behandlade frågorna hafva för bearbetning blifvit öfverlemnade åt en statistisk fackman, och en från honom mottagen sammanfattning af resultatet åtföljer i form af bilaga föreliggande motion.

Såsom af densamma framgår, hafva en småskollärarinnas årsutgifter beräknats till följande medelbelopp:

	Lands- bygden:	Stä- derna:	Medeltal i riket:
Lefnadskostnader (utom till bostad och vedbrand)	384	491	416
Öfriga nödvändiga utgifter	86	93	88
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Summa 470	584	504

De statistiska uppgifter, som från kretsföreningarne erhållits rörande löneförhållandena för qvinliga grofarbetare samt qvinliga yrkesarbetare och qvinliga skrifbiträden m. fl., gifva vid handen, att de qvinliga grofarbetar- nes årliga medelinkomst visserligen stannar vid ungefär 379 kronor, men att de qvinliga yrkesarbetarnes uppgår till 553 kronor samt de qvinliga skrifbiträdenas m. fl. till 694 kronor. I betraktande häraf synes en begäran om höjande af småskollärarinnornas nuvarande minimilön böra anses väl befogad.

Ett fullständigt genomförande af de önskemål med afseende på löne- förbättring åt småskolans personal samt med dem likställda lärare och lära- rinnor, hvilka blifvit af kretsföreningarne framställda, skulle medföra en ökad statsutgift af omkring 800,000 kronor. För vår del äro vi visser- ligen öfvertygade, att det ändamål, för hvilket denna uppoffring skulle krävas, är fullt så behjertansvärdt som månet annat, för hvars tillgodo- seende vida högre belopp beviljas. Men då vi väl kunna förutse, att mången detta oaktadt skall rygga tillbaka för summans storlek, hafva vi ansett oss böra stanna vid att begära en löneförbättring vida lägre än den af kretsföreningarne i allmänhet önskade. Vi yrka sålunda, att grundlönen för här ifrågavarande lärare och lärarinnor måtte, naturligtvis med bibe- hållande af det nuvarande ålderstillägget, höjas med 50 kronor.

Vinner detta vårt förslag bifall, så skulle för examinerade lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor samt för examinerade bi- trädande lärare och lärarinnor vid folkskolor den kontanta minimilönen komma att utgöra 350 kronor samt efter tio års oförvitlig tjänstgöring 400 kronor, hvarjemte såsom vilkor för erhållande af statsbidrag till oexami- nerad lärares eller lärarinnas aflöning skulle fastställas, att den årliga lönen uppginge till minst 300 kronor.

I sättet för lörens utgående påkalla vi ingen ändring.

Vid 1898 års slut uppgick antalet lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor till 7,702,
antalet biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolan till 491.

Summa 8,193.

Sedan dess har en ytterligare ökning egt rum, så att den lärarekår, som afses i denna motion, kan beräknas i rundt tal uppgå till ett antal af 8,400. Genom grundlörens höjande med 50 kronor, hvaraf staten skulle bidraga med 33 kronor 33 öre, skulle alltså den ifrågasatta löneförbättringen medföra en ökad statsutgift af omkring 280,000 kronor.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt få vi vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte besluta:

dels den förändring i bestämmelserna angående aflöning åt examinerad lärare och lärarinna vid småskola och mindre folkskola samt för examinerad biträdande lärare och lärarinna vid folkskola, att minimilönen skall utgöra 350 kronor, och att efter tio tjänstår lönen skall utgå med minst 400 kronor, räknadt från och med början af kalenderåret närmast efter det, hvarunder det tionde tjänståret utgått;

dels den förändring i kongl. kungörelsen den 28 maj 1897 angående lönetillskott af allmänna medel i vissa fall för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor, att lönetillskottet enligt § 1 höjes för examinerad lärare eller lärarinna från 200 kronor till 233 kronor 33 öre och för oexaminerad lärare eller lärarinna från 166 kronor 67 öre till 200 kronor, detta senare under vilkor, att lönen är minst 300 kronor, samt att lönetillskottet enligt § 2 i nyssnämnda kungörelse höjes från 233 kronor 33 öre till 266 kronor 67 öre;

dels slutligen att för genomförandet af den nu ifrågasatta löneregleringen det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslaget för lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor må höjas med 280,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1900.

Emil Hammarlund.

Fridtjuv Berg.

I förestående motions syfte instämma:

<i>Ola Persson.</i>	<i>Ernst Carlsson.</i>
<i>Axel Petri.</i>	<i>Per Jönsson,</i>
<i>Nils Svensson.</i>	<i>Färeköp.</i>
<i>David Holmgren.</i>	<i>J. M. Johansson.</i>
<i>A. F. Liljeholm.</i>	<i>Robert Eklundh.</i>
<i>Esbjörn Persson.</i>	<i>Carl Hj. Wittsell.</i>
<i>J. Bromée.</i>	<i>J. W. Spånberg.</i>
<i>Aug. Henricson.</i>	<i>Joh. Nydal.</i>
<i>A. L. Apelstam.</i>	<i>Hj. Sjövall.</i>
<i>Nils Andersson.</i>	<i>J. A. Lundahl.</i>
<i>Arvid Kempe.</i>	<i>Conrad Vahlquist.</i>
<i>A. P. Johansson.</i>	<i>W. Styrlander.</i>
<i>J. Byström.</i>	<i>W. Johansson,</i>
<i>J. Persson.</i>	<i>Oja.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>Gustaf Olofsson.</i>
<i>Elof Biesèrt.</i>	<i>Oskar Berg.</i>
<i>August Cervin.</i>	<i>Carl Jansson.</i>
<i>J. G. Spangenberg.</i>	<i>P. Waldenström.</i>
<i>Jakob Pettersson.</i>	<i>Henric Öhngren.</i>
<i>Oswald Emthén.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>
<i>Joh. Er. Nordin.</i>	<i>S. H. Kvarnzelius.</i>
<i>S. M. Olsson.</i>	<i>J. Johanson.</i>
<i>L. Dahlstedt.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>
<i>Johan Ericsson.</i>	<i>A. F. Broström.</i>
<i>Pehr Pehrsson,</i>	<i>Lars Eriksson.</i>
<i>Åkarp.</i>	
<i>G. Kronlund.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>
<i>G. Lindgren.</i>	

Bilaga.**Till Centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening.**

Till fullgörande af mig genom Centralstyrelsen meddeladt uppdrag får jag härmed öfverlemna följande i tabellform uppställda sammanfattning af från Sveriges allmänna folkskollärareförenings särskilda kretsar inkomna uppgifter rörande de genomsnittliga lefnadskostnaderna för småskolans lärarepersonal äfvensom rörande inkomstförhållandena inom vissa andra samhällsklasser.

Stockholm den 20 januari 1900.

I. Flodström,

e. o. aktuarie i kongl. kommerskollegium, statistiska afdelningen.

Småskollärarynnors årsutgifter (i kronor). — Årsinkomster (i kr.) för kvinnor i andra samhällsställningar.

L ä n (Lb. = Landsbygd. St. = Stad).	Lefnadskostnader (utom till bostad och ved) för småskollärarynna.			Småskollärarynnas öfriga nödvändiga utgifter.			Summa nödvändiga utgifter. Allmänt medelbelopp.	Uppgifven årlig medelinkomst för		
	Uppgifvet högsta medelbelopp.	Uppgifvet lägsta medelbelopp.	Allmänt medelbelopp.	Uppgifvet högsta medelbelopp.	Uppgifvet lägsta medelbelopp.	Allmänt medelbelopp.		qvinliga grof-arbetare.	qvinliga yrkes-arbetare.	qvinliga skrif-biträden o. d.
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	Lb. 500	350	407	100	35	75	482	} 306	} 556	} 675
	St. 475	475	475	63	63	63	538			
Upsala län	Lb. 500	340	386	163	60	116	502	} 356	} 508	} 640
	St. 500	500	500	155	155	155	655			
Södermanlands län	Lb. 450	300	372	140	45	83	455	} 313	} 621	} 775
	St. 500	400	446	140	45	90	536			
Östergötlands län	Lb. 500	345	408	100	100	100	508	} 412	} 671	} 739
	St. 550	430	460	150	45	101	561			
Jönköpings län	Lb. 400	300	358	100	52	72	430	} 373	} 525	} 719
	St. 400	318	364	100	82	91	455			
Kronobergs län	Lb. 350	300	323	200	70	112	435	} 294	} 400	} 617
	St. 470	470	470	79	79	79	549			
Kalmar län	Lb. 550	325	391	170	50	75	466	} 329	} 500	} 538
	St. 600	400	500	75	50	63	563			
Gotlands län	Lb. 400	290	353	127	65	81	434	} 350	} 455	} 650
	St. 400	400	400	65	65	65	465			
Blekinge län	Lb. 500	325	423	100	50	81	504	} 367	} 435	} 750
	St. 650	460	603	150	50	88	691			
Kristianstads län	Lb. 500	275	366	153	30	83	449	} 390	} 515	} 700
	St. 375	350	363	125	90	108	471			
Malmöhus län	Lb. 500	300	367	200	25	93	460	} 385	} 591	} 677
	St. 750	340	538	147	100	108	646			
Hallands län	Lb. 450	350	403	100	50	77	480	} 398	} 604	} 720
	St. 600	365	454	100	63	85	539			
Göteborgs och Bohus län	Lb. 400	350	370	50	50	50	420	} 481	} 694	} 750
	St. 586	465	534	111	50	79	613			
Elfsborgs län	Lb. 600	350	483	100	25	70	553	} 365	} 535	} 683
	St. 800	400	600	75	50	63	663			
Skaraborgs län	Lb. 500	300	390	150	50	90	480	} 345	} 575	} 783
	St. 550	400	475	150	50	100	575			
Vermlands län	Lb. 425	300	357	134	50	95	452	} 348	} 613	} 792
	St. 500	304	402	110	100	105	507			
Örebro län	Lb. 450	225	347	175	25	75	422	} 400	} 588	} 750
	St. 550	550	550	100	100	100	650			
Vestmanlands län	Lb. 350	300	317	50	50	50	367	} 346	} 425	} 550
	St. 400	400	400	50	50	50	450			
Kopparbergs län	Lb. 500	350	396	100	50	79	475	} 372	} 554	} 620
	St. 600	450	525	75	75	75	600			
Gefleborgs län	Lb. 500	300	389	100	25	71	460	} 390	} 440	} 616
	St. 450	450	450	50	50	50	500			
Vesternorrlands län	Lb. 350	300	422	152	100	120	542	} 470	} 694	} 860
	St. 600	495	548	152	100	126	674			
Jemtlands län	Lb. 400	300	358	150	60	103	461	} 438	} 450	} 650
	St. 550	550	550	150	150	150	700			
Vesterbottens län (Umeåkretsen)	Lb. 550	550	550	88	88	88	638	} 400	} —	} 600
	St. 630	630	630	88	88	88	710			
Norrbottnens län (Öfverkalixkretsen)	Lb. 400	400	400	175	175	175	575	} 300	} 450	} —
	St. —	—	—	—	—	—	—			
Landsbygden	—	—	384	—	—	86	470	—	—	—
Städerna	—	—	491	—	—	93	584	—	—	—
Riket	—	—	416	—	—	88	504	379	553	694

Anmärkingar till tabellen angående småskollärarepersonalen.

Till ytterligare belysning af *småskollärarinnors* ekonomiska ställning äro i de från de särskilda kretsarne af Sveriges allmänna folkskollärareförening inkomna protokollen uppgifter lemnade beträffande årsinkomsterna äfven för personer i andra samhällsställningar. Af dessa uppgifter återgifvas följande här nedan:

Från **Stockholms län**: för barnmorskor 500—1,000 kronor; för sjuksköterskor 500—1,000 kronor; kontorister 900 kronor.

Från **Upsala län**: för barnmorskor 600—800 kronor.

Från **Södermanlands län**: för sömmerskor 500 kronor; barnmorskor 500—800 kronor; bankbiträden 1,200 kronor.

Från **Östergötlands län**: för mejerskor intill 1,000 kronor; nåtlerskor 600—720 kronor; sömmerskor 500—800 kronor; sjuksköterskor 600—1,000 kronor; kassörskor 600—1,000 kronor; sätterskor 1,000 kronor.

Från **Jönköpings län**: för barnmorskor intill 800 kronor jemte naturaförmåner; sjuksköterskor 700 kronor.

Från **Kronobergs län**: för telefonbiträden 500 kronor, barnmorskor 600 kronor.

Från **Kalmar län**: för barnmorskor 590—600 kronor; slöjdlärarinnor 500—600 kronor.

Från **Gotlands län**: för barnmorskor 500 kronor.

Från **Blekinge län**: för mejerskor 400—800 kronor; barnmorskor 400—800 kronor; sparbanksbiträden 600—800 kronor; kassörskor 600—1,200 kronor.

Från **Kristianstads län**: för mejerskor 1,400 kronor; förestånderska vid slöjdskola 640 kronor jemte bostad och ved.

Från **Malmöhus län**: för mejerskor 375—800 kronor; sjuksköterskor 600—900 kronor; barnmorskor 600—700 kronor; handelsbiträden 700—1,500 kronor; lärarinna vid idiothem 400—500 kronor jemte fritt vivre; kassörskor 1,000 kronor.

Från **Hallands län**: för barnmorskor 400—750 kronor; sjuksköterskor 500—1,000 kronor; telefonister 750 kronor.

Från **Göteborgs och Bohus län**: för badhuskamrerare 825 kronor; kontorister 1,200 kronor.

Från **Elfsborgs län**: barnmorskor 400 kronor.

Från **Skaraborgs län**: för mejerskor intill 600 kronor; barnmorskor 700 kronor; slöjdlärarynnor 550 kronor.

Från **Vermlands län**: för sjuksköterskor 500 kronor; barnmorskor 700—1,000 kronor.

Från **Örebro län**: för telefonister 650 kronor; mejerskor 700 kronor; barnmorskor 800 kronor; bokhållare 800 kronor.

Från **Vestmanlands län**: för barnmorskor 500—1,000 kronor.

Från **Kopparbergs län**: för mejerskor 500 kronor; barnmorskor 400—700 kronor; sjuksköterskor 550—800 kronor; skolkökslärarynnor 600 kronor; handelsbiträden 700 kronor; kassörskor 800 kronor.

Från **Gefleborgs län**: för telefonister 500—600 kronor; barnmorskor 300—700 kronor; sjuksköterskor 500 kronor; mejerskor 750—1,000 kronor; kassörskor 750—1,800 kronor.

Från **Vesternorrlands län**: för poststationsföreståndarynnor 400 kronor; sjuksköterskor 400 kronor; barnmorskor 600—800 kronor; skolköksföreståndarska 700 kronor; föreståndarynnor för barnhem 900 kronor; föreståndarynna för syateljier 1,000 kronor; nåtlerskor 1,000 kronor; tillskärerskor vid kappaffärer 1,000 kronor.

Från **Jemtlands län**: för sätterskor på tryckerier 700—800 kronor.

Från **Norbottens län**: för telefonföreståndarynnor 500 kronor; poststationsföreståndarynnor 600 kronor.
